אגרות הראי"ה - כרך ב' - אגרת שצג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ו מרחשוון תרע"ב - יפו

נמען: ועד 'בית רחל' (הרבנים שאול חיים הורוביץ ויהושע צרבינסקי)

גילוי דעת על קניית מגרש מול קבר רחל: חשוב שתהיה נחלה לישראל ליד הקבר, ובה מוסד של תלמידי חכמים ומקום ישוב לעובדי אדמה. את הרעיון התחיל ר' צבי הירש קלישר. הכספים יופקדו בבנק אפ"ק. הערעורים נבעו מהגזמה בתוכניות, אבל גם התחלה קטנה ראויה. 'יש תקוה לאחריתך'.

עיקרי הדברים

- קניית מגרש מול קבר רחל.
- מוסד תורה וישוב.
- נגד הגזמה, ובעד התחלה קטנה.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ט"ו מ"ח תרע"ב[4].

(אל ועד "בית רחל", [ועד שהוקם לרכישת קרקע מול קבר רחל] הרב הגאון ר'[5] שאול חיים הורוויץ [הרב שאול חיים הורוויץ, מגדולי ירושלים] ז"ל[6] והרב ר' יהושע צרווינסקי ז"ל)

גילוי דעת ע"ד[7] קנין המגרש שממול קבר רחל.

עצם הדבר נכבד מאד שתהיה נחלה לישראל סמוך להקבר הקדוש והחביב הנ"ל[8], וביחוד אם יעלה הדבר לבנות שמה איזה מוסדות-קודש הראויים למקום זה, כמו קיבוץ ת"ח[9] צדיקים עוסקים בתורה ובתפילה. מובן הדבר שנחוץ עם זה, שיהיה שם ג"כ[10] מקום ישוב של אנשים העוסקים בדרך ארץ, לזרע ולנטע ולהחיות את הארץ.

המחשבה הזאת עתיקה היא, וכבר התחיל בהתגשמותה הגאון ראש לחובבי ציון, ר' צבי הירש קאלישר [הרב צבי הירש קלישר, ממבשרי הציונות הדתית, שקרא להתיישבות בארץ ישראל] ז"ל, זה כשלשים שנה.

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרע"ב - השנה תרע"ב (1911/1912)
5 ר' - רבי
6 ז"ל - זכרונו לברכה
7 ע"ד - על דבר
8 הנ"ל - הנזכר לעיל
9 ת"ח - תלמידי חכמים
10 ג"כ - גם כן

כשישולחו כל הכספים אל הבנק אנגלו-פלשתינא, [בנק אנגלו-פלשתינה (אפ"ק), הבנק של התנועה הציונית] באופן שיהיו שמורים שמה עד אשר יעלה הדבר ביד הועד, המתעסק ברכישת האדמה הנ"ל, לקנות חבלי אדמה במקום ההוא, כפי מדת היכולת הכספית, הדבר בטוח באופן זה שהנותנים קולעים הם בנדבותיהם אל מטרת הקודש הנ"ל, בלא שום פקפוק, בעה"י[11].

המטרה הנ"ל יש בה דרכים שונים. יש שתשאף לגדולות, כמו להקים מוסד גדול ומושבה חשובה, שעל זה צריך באמת סכומים גדולים, שהם לפי צוק העתים כעת רחוקים להיות נקבצים במשך זמן קרוב. אבל גם לקטנות אל נבוז, [על פי זכריה ד, י] ושיעלה בידינו לקנות שמה חבל אדמה של איזה אלפי אמות, ולקבע שמה מוסד קדוש והגון המתאים לתעודת המקום, זהו דבר קרוב מאד ב"ה. וגם ע"ז[12] ראוי שישמח לב כל איש ישראל, ובכל רגשי לבבנו נכסוף לראות גם את החזיון היפה, הנאדר בקודש הזה, שממול קבר רחל אמנו, שהוא עד כה כולו מנוכר לנו, ישמע קולו של יעקב [בראשית כז, כב] בתורה ובתפילה, ויראו אותות חיים לישראל בבנין ועבודת הארץ, בשיבת בנים לגבולם.

הערעורים שיצאו על הענין הנ"ל באו לדעתי, מפני שנמצאו כאלה אשר הגזימו את הענין וציירו ללכת בגדולות, ביסוד מוסדות רבים ומושבה גדולה, וכיוצא בזה דברים שהרצון עומד בהם חוץ מגבול היכולת כעת, וההגזמה מביאה, כמובן, יאוש תמיד. ע"כ[13] בצדק מחו אנשים חשובים נגד הפרסום של הענין בציור מגוזם זה בהוה, אבל הענין החביב הזה בעצמו איננו צריך לסיוע של גוזמאות, וכפי מעמד הדבר, קרוב מאד שיצא אל הפועל בע"ה[14], ע"י[15] השתדלותם הנאמנה של אנשי הלב בארץ ובחו"ל[16], בצורה הגונה ומכובדת. ומראשית המצער הזה נוכל לשית אחרית שגיא מאד, בעזרת צור ישראל ומושיעו, האומר לאם המבכה על בניה "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה [ירמיהו לא, טו-טז] כי יש שכר לפעולתך נאם ד' ושבו מארץ אויב, ויש תקוה לאחריתך נאם ד' ושבו בנים לגבולם"

את אשר יהגה לבי בזה באמת, הנני מביע בזה נגדה נא לכל עמי, [תהלים קטז, יד] אסירי התקוה, התאבים לשוב לבצרון, בצמיחת קרן ישועה, בימין ד' רוממה

בעה"ח[17], יום ט"ו מרחשון תרע"ב,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

אב"ד דפה עה"ק יפו והמושבות ת"ו

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

11 בעה"י - בעזרת השם יתברך
12 ע"ז - על זה
13 ע"כ - על כן
14 בע"ה - בעזרת השם
15 ע"י - על ידי
16 ובחו"ל - ובחוץ לארץ
17 בעה"ח - באתי על החתום